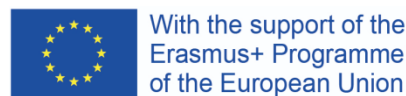


DEZVOLTAREA INDUSTRIALĂ DURABILĂ A REPUBLICII MOLDOVA ÎN CONTEXTUL INTEGRĂRII EUROPENE

Tatiana CREȚU

Universitatea Tehnică a Moldovei,
Facultatea Inginerie Economică și Business,
Departamentul Economie și Management, grupa AA-201M
mun. Chișinău, Republica Moldova



Autorul corespondent: Crețu Tatiana, tatiana.cretu@em.utm.md

"Sprijinul acordat de Comisia Europeană pentru elaborarea acestei publicații nu constituie o aprobare a conținutului, care reflectă doar opiniile autorilor, iar Comisia nu poate fi trasă la răspundere pentru orice utilizare a informațiilor conținute în aceasta."

Rezumat. Dezvoltarea industrială durabilă a Republicii Moldova, este în mare parte datorată contextului integrării europene, precum și determinată de o serie de factori sociali, economici, industriali, culturali și de guvernare. Pentru atingerea unui progres în sporirea calității vieții oamenilor, în gestiunea eficientă a investițiilor precum și atragerea lor, introducerea inovațiilor productive și eficientizarea comerțului exterior, instrumentele de gestionare eficiente constituie politicile europene. În aceste condiții, elaborarea și actualizarea strategiei naționale de dezvoltare este un element important al planificării pe termen lung și reprezintă în sine un instrument de gestionare eficient pentru activitatea durabilă națională.

Cuvinte cheie: integrare europeană, dezvoltare durabilă, industrie, inovare, eficiență economică, comerț exterior, politici, investiții

Introducere

Potrivit Gro Harlem Brundtland Report, dezvoltarea durabilă este „o cale de dezvoltare care susține progresul uman nu numai în câteva locuri și pentru câțiva ani, ci pentru întreaga planetă și pentru un viitor îndepărtat.” [8].

Termenul de “dezvoltare durabilă” și “dezvoltare industrială durabilă” sunt relativ noi, ce au cunoscut o continuă evoluție, unificând toate celelalte procese macroeconomice într-un singur concept echilibrat între sistemele socio-economice și elementele capitalului natural, având la bază pe lângă aspectul economic, și pe cel social, cultural, juridic, științific, uman, etc.

În acest context, dezvoltarea durabilă constă în sporirea extensivă a tuturor activităților și rezultatelor acestora reflectate în structura economiei atât la nivel național cât și global, de lungă durată, realizând un set de obiective universal aplicabile.

Actualmente, dezvoltarea durabilă și promovarea obiectivelor de dezvoltare durabilă reprezintă priorități de ascensiune economică pentru Republica Moldova.

Politică industrială a Uniunii Europene (UE) – element cheie pentru dezvoltarea durabilă industrială a Republicii Moldova (RM).

Politică industrială reprezintă o succesiune de măsuri guvernamentale care vizează asigurarea unor condiții favorabile pentru creșterea competitivității industriei europene, accelerarea adaptării industriei la schimbările structurale, încurajarea unui mediu favorabil și dezvoltării întreprinderilor din întreaga Uniune, încurajarea unui mediu propice cooperării dintre întreprinderi și favorizarea unei exploatare mai bune a potențialului industrial, al politicilor de inovare, cercetare și dezvoltare tehnologică [6].

Instrumentele politicii industriale a UE au ca scop crearea condițiilor generale care să permită antreprenorilor și întreprinderilor să ia inițiative și să exploreze ideile pe care le au și oportunitățile existente în concordanță cu cerințele și caracteristicile specifice ale fiecărui sector

în parte. Luând în considerație instrumentele politicii industriale a UE, ajungem la obiectivul de bază al acesteia ca fiind forță motrică a creșterii sustenabile, accelerarea competitivității industriei și a ocupării forței de muncă în Europa.

Politica actuală a UE se concentrează pe dezvoltarea industrială durabilă a societății din toate punctele de vedere. Sustenabilitatea reprezintă un obiectiv central al politicii Uniunii, așadar în contextul integrării în UE, RM adoptă automat acest obiectiv. Aceasta nu înseamnă că UE furnizează RM un pilot automat de dezvoltare industrială durabilă, dar prin resursele uriașe pe care le gestionează contribuie semnificativ ca acest sistem să obțină rezultatele programate.

Pentru realizarea unei dezvoltări industriale durabile, se pornește de la premisa că realizarea unei dezvoltări accelerate pe termen lung în sistemele economico-sociale și de mediu reprezintă condiția esențială pentru reducerea treptată, într-un interval de timp cât mai scurt posibil, a decalajelor care separă RM de nivelul mediu al UE în privința calității vieții și pentru asigurarea unei coeziuni reale. La acest capitol, RM trebuie să depună un efort colosal.

În acest context, integrarea obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD) în strategia Națională de Dezvoltare “Moldova 2030” au ca scop elaborarea unui set de obiective universale care să soluționeze cele mai persistente provocări, cu care se confruntă populația, din domeniul mediului, politic și economic. Iar cele mai principale direcții de dezvoltare industrială durabilă au strânsă legătură cu ODD 8 “Muncă decentă și creștere economică” ce presupune promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți și ODD 9 “Industrie, inovație și infrastructură” ce constă din construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației [1, p.35, 37].

În perioada 2012-2020 RM și-a propus schimbarea paradigmei de creștere economică, care era bazată pe atragerea investițiilor, dezvoltarea industriilor exportatoare și promovarea unei societăți bazate pe cunoștințe, inclusiv prin fortificarea activităților de cercetare, inovare și transfer tehnologic orientate spre eficiență și competitivitate. În rezultatul dezvoltării tendințelor, creșterea economică a avut efect pozitiv, iar unul dintre indicatorii care demonstrează acest fapt constituie creșterea anuală a PIB-ului de circa 4% pe cap de locuitor [7, p. 64-65].

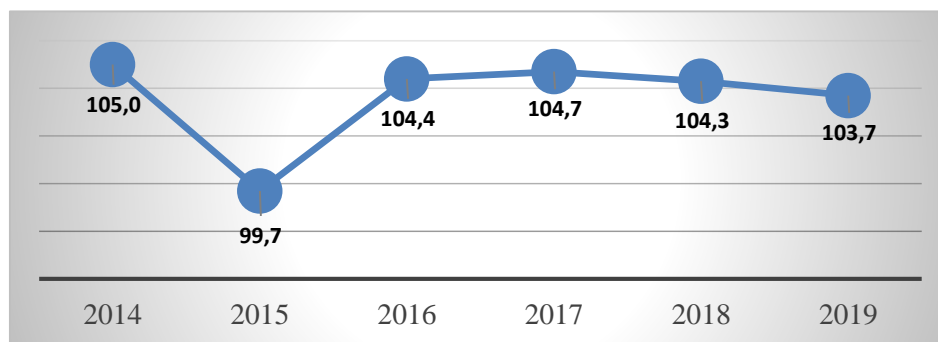


Figura 1. Rata de creștere anuală a PIB pe cap de locuitor, % (prețuri comparabile)

Sursa: sistematizat de către autor în baza datelor Băncii de date statistice ale RM [4].

Creșterea PIB-ului în 2019, a fost determinată în principal de activitatea din domeniul construcțiilor, comerțul cu ridicata și cu amănuntul, industrie și sectorul IT.

În cazul UE, politica industrială este structurată pe două nivele: nivel național ce reprezintă politicile industriale naționale și internațională - comună pentru UE. Urmând imperativul integrării europene, fiecare stat adoptă propria politică industrială, însă toate prevederile lor trebuie să corespundă legislației comunitare.

Piața unică a produselor industriale reprezintă una dintre temelile și cele mai mari realizări ale integrării europene. Conexiunea reciprocă dintre economiile și societățile naționale, a atins gradul, în care elementele de bază au posibilitatea organizatorică, tehnologică și instituțională de a acționa ca un tot întreg în spațiul internațional. În rezultatul circulației libere, la compartimentul disponibilității naționale, facilitățile comparative ale țărilor, se bazează pe politica comercială, care

este unul din pilonii principali ai relațiilor UE cu țările terțe. Deci, comerțul cu bunuri și servicii aduce o contribuție semnificativă la intensificarea creșterii economice durabile și la crearea de locuri de muncă.

Tendențele de dezvoltare a relațiilor UE cu RM se reflectă prin concentrarea și internaționalizarea producției, apariția pieței unice, a structurilor transnaționale de capital, conversia informațiilor, cunoașterea și integrarea lor în producerea inovațiilor ca un resurs de bază în procesul de producție, mijloc direct de creștere a profiturilor. În aceste condiții, pilonii cei mai principali fiind politicile de import și export reciproc.

La momentul actual, în economia RM, există o discrepanță tot mai mare între dinamica și structura importului de mărfuri față de export, tendințelor de dezvoltare-cheie ale diviziunii internaționale a muncii și a comerțului mondial.

Tabelul 1.

Comerțul exterior al Republicii Moldova, 2015-2019, mii dolari SUA

	2015	2016	2017	2018	2019
Total Export, mii dolari SUA	1966837,2	2044610,8	2424972,0	2706173,3	2779164,5
Tarile CSI	492294,6	414185,3	462820,5	415922,3	434949,5
Tarile Uniunii Europene (UE-28)	1217587,1	1331898,5	1596839,6	1861864,0	1830548,4
Alte tari	256955,5	298527,1	365312,0	428387,1	513666,6
Total Import, mii dolari SUA	3986820,3	4020357,0	4831335,3	5760057,1	5842484,3
Tarile CSI	1018110,7	1027442,1	1206051,9	1449078,8	1417224,6
Tarile Uniunii Europene (UE-28)	1954251,1	1973711,6	2389159,5	2850800,3	2889980,7
Alte tari	1014458,5	1019203,3	1236123,9	1460178,0	1535279,1
Totalul Balanței Comerciale	-2019983,1	-1975746,2	-2406363,3	-3053883,8	-3063319,9
Tarile CSI	-525816,1	-613256,9	-743231,5	-1033156,5	-982275,1
Tarile Uniunii Europene (UE-28)	-736664,0	-641813,1	-792319,9	-988936,4	-1059432,3
Alte tari	-757503,0	-720676,3	-870811,9	-1031790,9	-1021612,5

Sursa: sistematizat de către autor conform Băzii de date statistice a Moldovei [3].

Decalajul considerabil în evoluția exporturilor și importurilor Republicii Moldova a determinat acumularea a unui deficit al balanței comerciale semnificativ în toată perioada analizată. Și totuși, conform datelor din tabelul 1 se observă neconținut că cel mai mare export al RM este orientat către UE precum și importul acesteia, ceea ce demonstrează că UE este un partener economic foarte important pentru RM, fapt referindu-se la diverse aspecte economice, nu doar al comerțului exterior, însă datorită și diverselor investiții străine precum și remiterilor.

Pornind de la experiența altor țări ale UE în vederea dezvoltării eficiente al comerțului la nivel internațional se impune implementarea pe larg al următoarelor obiective: identificarea perspectivelor de dezvoltare al comerțului exterior al RM, propunerea dezvoltării unui model de sisteme de recomandare cu priorități, care este orientat spre furnizarea informației necesare consumatorului în timp real, analiza unor metode de securitate economico-informațională, elaborarea complexului de măsuri în vederea desăvârșirii comerțului exterior național [2].

Contribuția inovațiilor la dezvoltarea industrială durabilă a Republicii Moldova

Importanța politicii în materie de inovare este recunoscută pe scară largă, fiind strâns legată de alte politici ale UE. Rolul inovării este de a transforma rezultatele cercetării în servicii și produse noi și mai bune, pentru a rămâne competitiv pe piața mondială și a îmbunătăți calitatea vieții cetățenilor Uniunii [5].

Activitatea de inovare în cadrul întreprinderilor nu este foarte extinsă, fiind observate și tendințe de stagnare. Cercetările BNS în domeniu au constatat că ponderea întreprinderilor care au desfășurat activități de inovare a scăzut de la 20,8% în 2017 la 18,2% în 2019. Cercetarea denotă că din numărul total al întreprinderilor inovatoare, 40% au realizat concomitent mai multe tipuri de inovări (de produse, metode de organizare și marketing), 20% au realizat inovări de produse și/sau procese, 40% au realizat inovări de metode de organizare și/sau de marketing. Cele mai inovatoare ramuri ale economiei rămân a fi industria prelucrătoare și sectorul energetic. Aproximativ 24% din companiile prelucrătoare și 23% din companiile energetice desfășoară

activități de inovare. În servicii cea mai inovatoare ramură este activități financiare și asigurări cu 25% întreprinderi care au realizat activități inovatoare (27,3% conform datelor cercetării anterioare) [7, p.80].

Dezvoltarea științelor și tehnologiilor, capabile să furnizeze avantaje competitive țării noastre la nivel mondial, ar trebui să devină o idee inovatoare la nivel național, deci ar fi necesară crearea unei politici de inovare cu un sistem bine determinat și clar în toate domeniile principale: financiar (bunăstarea generală a statului și a societății), antreprenorial (crearea rețelelor de comunicare și cooperare dintre diferite departamente și subdiviziuni statale și particulare) și consumatori (diferite categorii). Urmărirea și motivarea realizării în așa mod a unei politici de inovare ar da rezultate bune și într-un timp foarte scurt.

Concluzii:

Dezvoltarea industrială durabilă reprezintă la momentul actual o exigență al Republicii Moldova. Fiind conștientizat acest fapt, conceptul de sustenabilitate la nivel național, a fost abordat, în mare parte în termeni de business și mediu, însă acordând atenție și aspectelor sociale.

O generalizare a abordărilor, teoriilor și conceptelor ale dezvoltării industriale durabile, a făcut posibilă evidențierea etapelor de evoluție și a stabilit interesul și relevanța crescândă a studiului activităților industriale, de inovație, al progresului tehnic, al investițiilor în dezvoltarea industrială durabilă a economiei RM.

Se demonstrează că, pentru a răspunde provocărilor economice, sociale și de mediu trebuie să se realizeze o transformare culturală semnificativă la nivel național, ca fiind un mijloc important de sporire a performanțelor inovaționale, care permite mobilizarea resurselor spre atingerea anumitor obiective strâns legate de dezvoltarea industrială durabilă RM.

Astfel spus, inovațiile sunt forța motrică al conceptului de dezvoltare durabilă, respectiv sunt sursa vitală a unei industrii competitive, ceea ce necesită o atenție sporită la schimbări, la factori de influență industriali, la potențialul și resursele de inovare.

Referințe:

1. Adaptarea Agendei 2030 de Dezvoltare Durabilă la Contextul Republicii Moldova, [citată 02.2021]. Disponibil:
http://www.md.undp.org/content/dam/moldova/docs/Publications/Targets_ONU_RO.pdf
2. Bădărău E. *Eficiențizarea Comerțului Exterior la Începutul Secolului XXI* [online], [citată 02.2021]. Disponibil: http://www.cnaa.md/files/theses/2017/52372/elena_badarau_thesis.pdf
3. Comerțul exterior pe indicatori, grupe de țări și ani [online], [citată 02.2021]. Disponibil: https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/40%20Statistica%20economica__21%20EXT__EXT010__serii%20anuale/EXT010100.px/table/tableViewLayout1/?rxid=d0c2d6eb-ade9-4dd9-98fa-aa5ab395ffbf
4. Evoluția PIB-ului Republicii Moldova 2014-2019, [online]. [citată 02.2021]. Disponibil: https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/40%20Statistica%20economica__13%20CNT__SCN2008__CNT010__Resurse/CNT010068.px/table/tableViewLayout1/?rxid=9a62a0d7-86c4-45da-b7e4-fecc26003802
5. Politici în materie de inovare [online], [citată 02.2021]. Disponibil: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/67/politica-in-materie-de-inovare>
6. Principii generale ale politicii industriale a UE, [online], [citată 02.2021]. Disponibil: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/61/principii-generale-ale-politicii-industriale-a-ue>
7. Raportul de Evaluare Națională Voluntară a Progresului privind Implementarea Agendei 2030, [citată 02.2021]. Disponibil: https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/vnr_2020_ro.pdf
8. UN Brundtland Commission Report (1987). *Our Common Future*. Oxford: Oxford University Press.